

Sygn. akt SNO 22/18

POSTANOWIENIE

Dnia 25 maja 2018 r.

Sąd Najwyższy - Sąd Dyscyplinarny w składzie:

SSN Jerzy Grubba (przewodniczący)

SSN Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Myszka

Protokolant Ewa Marczuk

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Apelacyjnego w [...] sędziego Aleksandra Sikory
w sprawie sędziego Sądu Rejonowego w W.

R.G.

po rozpoznaniu na posiedzeniu
w dniu 25 maja 2018 r.,
zażalenia wniesionego przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego
Sądu Apelacyjnego w [...],
na postanowienie Sądu Apelacyjnego Sąd Dyscyplinarny w [...] z dnia 18 grudnia 2017 r., sygn. akt [...],
w przedmiocie zwrotu sprawy Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego
Sądu Apelacyjnego w [...] celem uzupełnienia postępowania i usunięcia
jego istotnych braków,

**Uchyla zaskarżone postanowienie i sprawę przekazuje
Sądowi Apelacyjnemu – Sądowi Dyscyplinarnemu w [...] do rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego dla Sądu Okręgowego w G. wniósł o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej przeciwko sędziemu Sądu Rejonowemu w W.G. obwinionemu o to, że:

1. w sposób rażący i oczywisty naruszył przepis art. 6 § 1 k.p.c., art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz § 8 Zbioru Zasad Etyki Zawodowej Sędziów i wbrew obowiązкови przeciwdziałania przewlekaniu postępowania nie podejmował w okresie od 10 lutego w 2014 r. do 31 grudnia 2015 r. przez okresy od 30 dni do 159 dni żadnych czynności wy 989 sprawach przydzielonych do jego referatu, czym spowodował, że sprawy te nie zostały zakończone w rozsądnym terminie;
2. pomimo zarządzeń Prezesa Sądu Rejonowego w W. z 3 września 2015 r. o utworzeniu Portalu Informacyjnego i zarządzenia z 22 września 2015 r. i z 22 grudnia 2015 r., zobowiązującego sędziego do składania orzeczeń w takiej formie elektronicznej, tak aby była możliwa ich publikacja w teleinformatycznym systemie repertoryjno – biurowym oraz w Portalu Informacyjnym, odmówił wykonania zarządzenia, uniemożliwiając sprawne zamieszczanie w wyżej wymienionych systemach wydanych przez niego orzeczeń, uzasadnień i zarządzeń, przez co zdeorganizował pracę wydziału i sekretariatu, naruszając sprawność postępowań, uniemożliwiając pracownikom sekretariatu sprawne i szybkie wysyłanie dokumentów stronom i zamieszczanie ich w portalu, a także uniemożliwiając stronom dostęp do treści zebranych w sprawach orzeczenia w drodze elektronicznej, czym w sposób rażący i oczywisty naruszył przepisy art. 9 § 1 k.p.c., § 98 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 25 czerwca 2015 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych, § 82ga zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z 12 grudnia 2003 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej (...), a także tym samym dopuścił się uchybienia godności urzędu, naruszając § 4 i § 8 Zbioru Zasad Etyki Zawodowej Sędziów, godząc w dobre imię sądu;

3. w okresie od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2015 r. nie dostosował się do organizacji pracy w wydziale I Cywilnym Sądu Rejonowego w W. w ten sposób, że nie odbierał akt przydzielonych do jego referatu z sekretariatu ze swojej półki i nie odnosił akt z powrotem po podjęciu w nich czynności, a w przypadku gdy protokolantki przyniosły akta z półki do jego gabinetu, kazał zabrać je z powrotem bez podjęcia jakichkolwiek czynności, życząc sobie aby akta przynosić mu do gabinetu, kiedy wyda takie polecenie i wskazać gdzie je ułożyć, czym powodował notoryczne utrudnienie pracy wydziału i pracowników sekretariatu, co stanowi naruszenie § 2, § 4, § 8 i § 14 Zbioru Zasad Etyki Zawodowej Sędziów i uchybienie godności urzędu;
4. w okresie od 1 stycznia 2014 r. do 30 października 2015 r., naruszając podział czynności pracowników sekretariatu, wbrew zarządzeniu Przewodniczącej wydziału nakazywał protokolantce segregowanie akt w gabinecie sędziego według sygnatur, kategorii spraw i czynności, odrywając ją od swoich obowiązków, czym naruszył § 4 i 14 Zbioru Zasad Etyki Zawodowej Sędziów i uchybił godności urzędu;
5. w okresie od 1 stycznia 2014 r. do 30 października 2015 r. podczas rozpraw nie dyktował protokołów, nie kontrolował zapisu protokołu sporządzonego przez protokolanta, a w przypadkach, kiedy na wyznaczone rozprawy nie stawiały się strony i pełnomocnicy nie sporządzał postanowień dowodowych, wyroków zaocznych, nie przychodził na salę rozpraw, pozostawiając sporządzanie protokołów i orzeczeń protokolantce, czym w sposób oczywisty i rażący naruszył dyspozycję art. 155, 157 § 1¹ k.p.c. oraz § 2 Zbioru Zasad Etyki Zawodowej Sędziów;
6. w okresie od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2015 r. wbrew podziałowi czynności nie wykonywał obowiązków należących do niego w sprawach ze swojego referatu jak sprawdzanie prawidłowości doręczeń w sprawach z repertorium NC, nadawanie biegu sprzeciwom od nakazu zapłaty i sprzeciwom od wyroków zaocznych, wydając zarządzenia aby akta przedłożyć Przewodniczącej Wydziału, a także nie podjął czynności w sprawach przekazanych mu do rozpoznania z referatu nieobecnego

referendarza o sygn. I C [...]/12, I C [...]/13, I C [...]/13, I C [...]/12, I C [...]/13, I C [...]/13 celem wydania orzeczenia o rozliczeniu kosztów postępowania, co stanowi uchybienie godności urzędu i naruszenie § 2, § 4, § 8 Zbioru Zasad Etyki Zawodowej Sędziów;

7. w dniu 17 grudnia 2015 r. sędzia nie stawiał się w Sądzie mimo wyznaczonych na ten dzień przez siebie rozpraw bez powiadomienia o tym przełożonych, a następnie przybył do Sądu o godzinie 13.30, kiedy trwały jeszcze wyznaczone przez niego rozprawy aż do godziny 15.00 i nie pojawił się na sali rozpraw celem poprowadzenia sprawy ze swojego referatu, czym rażąco i w sposób oczywisty naruszył swoje obowiązki służbowe wynikające z podziału czynności, §§ 14, 32, 33 Regulaminu Pracy w Sądzie Rejonowym w W. i uchybił godności urzędu, naruszając także § 2, § 4 Zbioru Zasad Etyki Zawodowej Sędziów;
8. w dniu 6 listopada 2015 r. sędzia nie podjął czynności na wyznaczonych przez siebie na ten dzień rozprawach w sprawach o sygn. I C [...]/15 i I Ns [...]/15, ignorując także polecenie Przewodniczącej Wydziału, czym naruszył w sposób oczywisty i rażąco swoje obowiązki służbowe wynikające z podziału czynności, §§ 14, 32, 33 Regulaminu Pracy w Sądzie Rejonowym w W. i uchybił godności urzędu, naruszając także § 2, § 4 Zbioru Zasad Etyki Zawodowej Sędziów;
9. pomimo wyznaczonych sesji na styczeń i luty 2016 r. bez żadnego uprzedzenia przełożonego w grudniu 2015 r. złożył wniosek o delegowanie do Ministerstwa Sprawiedliwości, który uwzględniono z dniem 1 stycznia 2016 r. i nikogo o tym nie zawiadamiając pozostawił w swoim gabinecie 691 spraw bez podjęcia jakichkolwiek czynności i bez uprzedzenia przełożonych o konieczności zastępstwa na wyznaczonych sesjach czym uchybił godności sędziego naruszając § 2, § 4, § 8, § 14 Zbioru Zasad Etyki Zawodowej Sędziów oraz w sposób oczywisty i rażąco naruszył dyspozycję art. 6 § 1 k.p.c.,

to jest przewinienie dyscyplinarne z art. 107 § 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej „u.s.p.”).

Obrońca obwinionego wniósł o przekazanie sprawy oskarżycielowi na podstawie art. 344a k.p.k. w celu uzupełnienia postępowania. Stwierdził, że akta sprawy wskazują na istotne braki postępowania, zwłaszcza na potrzebę poszukiwania dowodów, a dokonanie niezbędnych czynności przez Sąd powodowałoby znaczne trudności.

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny w [...] postanowieniem z 18 grudnia 2017 r., na podstawie art. 344a k.p.k., zwrócił sprawę Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Apelacyjnego w [...] celem uzupełnienia postępowania i usunięcia jego istotnych braków, których usunięcie przez Sąd powodowałoby znaczne trudności – w zakresie wskazanym w uzasadnieniu orzeczenia.

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny w uzasadnieniu zwrotu sprawy stwierdził, że wniosek obwinionego jest zasadny w części, w tym zakresie, w jakim dotyczy precyzyjnego określenia okresów beczynności w sprawach objętych zarzutem nr 1 oraz zgromadzenia i przedstawienia w tym celu indywidualnie dowodów dla tych spraw, które mają w istocie być tym zarzutem objęte. Zaoferowane Sądowi Dyscyplinarnemu dowody, a także sposób sformułowania tego zarzutu każą przyjąć, że ustalenia listy spraw, w których nastąpiła przewlekłość, jak również okresów przewlekłości w odniesieniu do tych spraw musiałby dokonać Sąd. Dowody zaoferowane na tę okoliczność przez oskarżyciela to praktycznie tylko wydruki z systemu *Currenda*, w których system odnotował sprawy przypisane obwinionemu jako pozostające bez wykonania czynności ponad przyjęty okres. Wydruki obejmują różne okresy objęte wnioskiem dyscyplinarnym, sygnatury niektórych spraw się powtarzają, nie wiadomo także, jaka czynność miała być przez sędziego wykonana, bowiem nieznany jest etap postępowania, na którym sprawa doń trafiła. Prowadzenie postępowania dowodowego w tym zakresie przez Sąd Apelacyjny oznaczałoby konieczność zebrania i zbadania akt 989 spraw objętych zarzutem, pod kątem ewentualnej beczynności obwinionego i przy uwzględnieniu podnoszonych przezeń okoliczności. Taki sposób procedowania z góry oznacza niezakończenie sprawy dyscyplinarnej w rozsądnym terminie. Niezależnie od tego braki te powodują, że obwiniony jest pozbawiony możliwości realizacji

prawa do obrony, nie wiedząc dokładnie, co mu się zarzuca i jakie oferuje się dowody. Dla określenia rozmiaru i stopnia społecznej szkodliwości czynu, zarzucanego obwinionemu najistotniejsze jest wykazanie, czy przewinienie miało charakter incydentalny, czy też polegało na wielokrotnych uchybieniach w terminowym podejmowaniu istotnych dla biegu postępowań czynności w sprawach przydzielonych obwinionemu. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego winien uzupełnić przeprowadzone postępowanie i sformułować zarzut adekwatnie do poczynionych ustaleń. W szczególności winien: 1. zbadać każdą ze spraw, objętych punktem 1 wniosku dyscyplinarnego; 2. ustalić okresy bezczynności z uwzględnieniem prawomocnych podziałów czynności, obowiązujących obwinionego oraz okresów usprawiedliwionych nieobecności; 3. w zależności od poczynionych ustaleń dokonać ponownej oceny, czy doszło w tych sprawach do bezczynności skutkującej nierozpoznaniem spraw w rozsądnym terminie; 4. rozważyć na nowo opis czynu z uwzględnieniem poczynionych ustaleń; 5. przedstawić dowody na poparcie tych twierdzeń. Dopiero takie uzupełnienie postępowania umożliwi sprawne orzekanie przez Sąd Dyscyplinarny i zagwarantuje obwinionemu realizację prawa do obrony, będzie bowiem wiedział, co mu się zarzuca i w oparciu o jaką podstawę faktyczną i prawną. Nie jest zasadny wniosek obwinionego w pozostałej części, tj. w zakresie, w jakim zmierza do bardziej szczegółowego zobligowania do ustaleń.

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego w zażaleniu na postanowienie zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych, mający wpływ na treść zaskarżonego rozstrzygnięcia, a polegający na przyjęciu przez Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny, iż w sprawie zachodzą okoliczności uzasadniające stwierdzenie, iż materiał dowodowy zebrany w toku postępowania zawiera istotne braki, wymagające uzupełnienia, a tym samym usunięcia ich przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego, podczas gdy w ocenie skarżącego materiał dowodowy nie zawiera istotnych braków, które wymagały uzupełnienia, tym samym nie zachodzi również sytuacja potrzeby ich usuwania przez Sąd Dyscyplinarny.

Skarżący wniósł o zmianę postanowienia przez nieuwzględnienie wniosku obrońcy obwinionego. W razie nieuwzględnienia tego zarzutu zarzucił naruszenie

art. 344a § 1 k.p.k. poprzez jego zastosowanie w fazie postępowania po wywołaniu rozprawy głównej, pomimo iż usytuowanie tego przepisu pośród norm regulujących procedowanie sądu na etapie wstępnej kontroli oskarżenia wyłącza możliwość jego stosowania na etapie rozpoznania sprawy na rozprawie głównej, które to uchybienie mogło mieć wpływ na treść orzeczenia z uwagi na fakt, iż faza w jakiej nastąpiło to orzekanie w tej kwestii nie dawała Sądowi Dyscyplinarnemu kompetencji do stosowania omawianej instytucji uzupełnienia postępowania prowadzonego przez Rzecznika Dyscyplinarnego, skoro bowiem nastąpiło wywołanie sprawy domniemywać należy, iż Sąd Dyscyplinarny nie dopatrzył się przed rozprawą takich braków postępowania prowadzonego przez Rzecznika, które winny były być uzupełnione bez powodowania znacznych trudności dla Sądu.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje:

Zarzuty zażalenia uzasadniają uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu – Sądowi Dyscyplinarnemu.

1. O uchyleniu zaskarżonego postanowienia decyduje już tylko naruszenie art. 344a k.p.k. Przepis ten nie ma zastosowania po wywołaniu rozprawy. Znajduje się wśród przepisów dotyczących wstępnej kontroli oskarżenia, dlatego może być stosowany najpóźniej do rozpoczęcia rozprawy, której początek stanowi wywołanie rozprawy (art. 381 k.p.k.). Zwrot sprawy na podstawie art. 344a k.p.k. po wywołaniu rozprawy stanowi zatem obrazę przepisów postępowania (art. 438 pkt 3 k.p.k.). Wykładnia ta jest utrwalona w orzecznictwie i doktrynie. W sprawie wniosek o przekazanie sprawy oskarżycielowi nie został skierowany na posiedzenie przed rozprawą. W takiej sytuacji wywołanie rozprawy nie pozwalało już cofnąć się do etapu przed rozprawą i na wyznaczenie posiedzenia, celem rozpoznania wniosku w trybie art. 344a k.p.k. Brak sprzeciwu Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego nie uchyla wskazanego zakazu, wynikającego z jasnych przepisów postępowania (art. 381 k.p.k., art. 344a k.p.k. i art. 396a k.p.k.).

2. Nie są spełnione również inne przesłanki zwrotu wniosku określone w art. 344a k.p.k. (w związku z art. 128 u.s.p.). W kolegialnej ocenie składu

nie ma podstaw do stwierdzenia istotnych braków postępowania. Od sędziego obwinionego w postępowaniu dyscyplinarnym wymaga się przede wszystkim działania ukierunkowanego na wyjaśnienie sprawy. Tymczasem obwiniony w tym postępowaniu ponawiał wnioski o wyłączenie Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego, które nie były uwzględniane. Po kolejnym nieuwzględnieniu wniosku o wyłączenie oskarżyciela obwiniony mógł i powinien zająć stanowisko merytoryczne, odnoszące się do poszczególnych zarzutów postanowienia o wszczęciu postępowania (art. 114 § 4 u.s.p.). Obwiniony nie przedstawił w postępowaniu kontrargumentacji do zarzutów obwinienia, mimo niekrótkiego już postępowania. Z drugiej strony obwiniony brak należytego i właściwego wyjaśnienia sprawy uznaje za wadę postępowania. Stanowisko przeciwne do wniosku o ukaranie, przedstawił dopiero we wniosku o przekazanie sprawy oskarżycielowi. Wniosek ten – nieskierowany we właściwym czasie na posiedzenie (art. 339 § 3 pkt 3a k.p.k.)- nie podważa dotychczasowych ustaleń wniosku o ukaranie. Z tych przyczyn zarzut zażalenia błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia jest zasadny (art. 438 pkt 2 k.p.k.). Wcześniejsze stanowisko obwinionego, w tym odnoszące się do pierwszego czynu, mogło przyczynić się do zweryfikowania dotychczasowego postępowania jeszcze przed skierowaniem wniosku o ukaranie do Sądu. Zaniechanie to wywołuje wątpliwość, czy obwiniony nie zmierza do przewlekłości obecnego postępowania.

3. Za utrzymaniem zaskarżonego postanowienia nie przemawia też duża ogólnikowość przedstawionej w nim argumentacji. Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny nie osadza jej w przepisach prawa, prócz tylko art. 344a k.p.k. Tezę, że konieczne jest zebranie i zbadanie akt 989 spraw można uznać za zbyt daleko idącą, skoro stanowisko obwinionego zdaje się kwestionować samą dopuszczalność założeń wyjściowych podstawy obwinienia w zakresie pierwszego czynu. Obwiniony jednak nie zgadza się z twierdzeniem, że ustalenia dla sformułowanego zarzutu wniosku mogły wynikać tylko z informacji uzyskanej z systemu ewidencji komputerowej w postaci wykazu spraw z okresami braku czynności. Obwiniony zarzuca, że nie jest to źródło informacji pozwalające na stwierdzenie przewlekłości postępowania, szczególnie gdy uwzględni się podnoszone przezeń zdarzenia oraz sytuacje jakie wystąpiły w spornym okresie,

dotyczące przydziału spraw, ich załatwiania, odnotowywania czynności, obiegu akt. Obwiniony domaga się zweryfikowania co do zasady wartości informacji uzyskanych z programu Sava w aspekcie szeregu zarzutów natury prawnej i faktycznej, lecz głównie o generalnym (ogólnym) charakterze. Chodzi o zarzut nieuwzględnienia art. 22a § 5 i § 6 u.s.p., w sytuacji wnoszenia odwołań od zmian podziałów czynności i regułę, że do czasu podjęcia uchwały przez kolegium sędziego wykonuje obowiązki dotychczasowe. Dalej o zarzuty łączone z nieodnotowywaniem czynności obwinionego w sprawach na tle różnicy zdań w kwestii zabierania i przynoszenia akt do sekretariatu albo spraw, które wracały do obwinionego ze względu na niewłaściwy zapis w pliku informatycznym, a ponadto o zarzuty dotyczące przydziału do rozpoznaniu spraw „Nc” albo usprawiedliwionych nieobecności (L4). Wystarczająca może okazać się ocena generalna (pozytywna albo negatywna) poszczególnych zarzutów obwinionego. Zarzuty obwinionego przeciwstawiane przypisywanej mu przewlekłości nie koncentrują się zasadniczo na indywidulanej czynności w konkretnej sprawie, bo tak szczegółowa analiza nie została też przedstawiona w zarzucie wniosku o ukaranie ani w jego uzasadnieniu.

4. Prowadzi to do stwierdzenia, że składanie przez obwinionego odwołań od zmian podziałów czynności i ustalenie wynikających z tego konsekwencji dla liczby sprawy podlegających rozpoznaniu przez obwinionego, nie stanowi istotnego braku postępowania w rozumieniu art. 344a k.p.k. oraz, że dokonanie niezbędnych czynności i ustaleń w tym zakresie przez Sąd nie będzie powodować znacznych trudności. Podobna ocena odnosi się do dalszych zaleceń Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego, bo również są ogólne, a jeśli wymagają analizy czynności w każdej ze spraw, to mogą wykraczać ponad zarzut, bo takiej analizy oskarżenie nie przedstawia (nie dokonało), bazując na wykazie spraw z systemu informatycznego.

5. Podobnie można rozumieć znaczenie niewymienienia każdej sprawy nie tylko w zarzucie ale i w uzasadnieniu zarzutu wniosku o ukaranie a poprzestanie tylko na wykazie spraw z okresami bezczynności. Rozważeniu podlegałoby więc to, czy chodzi o generalne zaniechanie czynności w sprawach z wykazu, a więc nie o analizę przewlekłości w każdej sprawie

z osobna. W takim ujęciu przedmiotu sprawy (zarzutu wniosku z punktu 1) nie byłoby niespójności między wykładnią i ocenami przewlekłości postępowania przedstawionymi w sprawach, do których w uzasadnieniu wniosku odwołuje się Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego a zakończonych wyrokami Sądu Najwyższego z 9 października 2014 r., SNO 26/14 i z 4 marca 2015 r., SNO 8/15.

Zaważając na powyższe Sąd Najwyższy na podstawie art. 438 pkt 2 k.p.k. w związku z art. 344a k.p.k. i w związku z art. 128 u.s.p. orzekł, jak w sentencji.